

Sygn. akt I Ns 368/10

POSTANOWIENIE

Dnia 24.01.2013 roku.

Sąd Rejonowy w Lubaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący - SSR Jerzy Chruściak

Protokolant: Anna Mroczkowska – Jełowicka

po rozpoznaniu w dniu : 24.01.2013r. w L.

z wniosku I. C.,

z udziałem uczestników A. C., B. C. ,

o dział spadku

postanawia :

I. ustalić, że przedmiotem zniesienia współwłasności między małżonkami B. C., a zmarłym 27.11.2007r. E. C. wchodzi następujące składniki majątkowe:

1. nieruchomość zabudowana położona w W. 12K, za nr działek (...), o pow. 1, 8908 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Lubaniu prowadzona jest księga wieczysta kw nr (...), o wartości 562. 355 zł,-,
2. (...) nr rej. (...), wartości 25 tys. zł,-,
3. (...) nr rej. (...), wartości 130 tys. zł,-,
4. naczepa samochodowa o nr rej. (...), wartości 26 tys. zł,-,
5. naczepa samochodowa o nr rej. (...), wartości 45 tys. zł,-,
6. naczepa samochodowa o nr rej. (...), wartości 32 tys. zł,-,
7. rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w Banku (...) z wkładem 231. 860, 93 zł,-,
8. rachunek (...) w Banku (...) o nr (...) w wkładem 38. 990, 85 zł,-,
9. rachunek (...)Efekt w Banku (...) o/ Z. Filia w L. na nazwisko E. C. z wkładem 50. 653, 75 zł,-,
10. rachunek (...)Efekt w Banku (...) o/ Z. Filia w L. na nazwisko B. C. z wkładem 40. 522, 40 zł,-,

tj. mienie o łącznej wartości 1. 182. 382, 93 zł,-,

II. dokonać zniesienia współwłasności między małżonkami B. C. , a zmarłym 27.11.2007r. E. C., składników opisanych w pkt. I postanowienia i przyznać na wyłączną własność uczestniczki B. C. ½ część składników o łącznej wartości 591. 191, 46 zł,-,

III. ustalić, iż przedmiotem działu spadku po zm. 27.11.2007r. E. C. wchodzi ½ część składników opisanych w pkt. I postanowienia wartości 591. 191, 46 zł,-,

IV. ustalić udziały w majątku spadkowym wnioskodawczyni I. C. oraz uczestniczek postępowania B. C. i A. C. w udziałach po 1/3 części każda z nich tj. po 197. 063, 82 zł,-,

V. ustalić wielkość długu spadkowego (koszty pogrzebu) poniesione przez uczestniczkę postępowania B. C. na kwotę 11. 400 zł,-,

VI. ustalić nakłady uczestniczki postępowania B. C. z majątku odrębnego na majątek spadkowy na kwotę 27. 529, 37 zł,-,

VII. ustalić nakłady uczestniczki postępowania A. C. z majątku odrębnego na majątek spadkowy na kwotę 41. 037, 86 zł,-,

VIII. dokonać działu spadku po zm. 27.11.2007r. E. C. i składniki majątkowe wymienione w pkt. III postanowienia przyznać na wyłączną własność uczestniczek postępowania B. C. i A. C. w udziałach po 1/2 części każda z nich tj. po 295. 595, 73 zł,-,

IX. zasądzić od uczestniczki postępowania B. C. na rzecz wnioskodawczyni I. C. kwotę 85. 555, 46 zł,- w dwóch ratach w kwotach po 42. 777, 73 zł,- płatnych w terminie do dnia 30 czerwca 2013r. i 31 grudnia 2013r. z ustawowymi odsetkami liczonymi od daty wymagalności każdej z rat do dnia zapłaty,

X. zasądzić od uczestniczki postępowania A. C. na rzecz wnioskodawczyni I. C. kwotę 84. 852, 63 zł,- w dwóch ratach w kwotach po 42. 426, 31 zł,- płatnych w terminie do dnia 30 czerwca 2013r. i 31 grudnia 2013r. z ustawowymi odsetkami liczonymi od daty wymagalności każdej z rat do dnia zapłaty,

XI. zasądzić od uczestniczek postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwoty po 1. 054zł,- tytułem połowy kosztów poniesionych za wpis oraz opinię biegłego, natomiast pozostałe koszty postępowania wzajemnie znieść.

Sygn. akt INs 368/10

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni I. C. wniosła o zniesienie współwłasności i dział spadku po zmarłym 27.11.2007r. E. C. w skład , którego wchodzi:

1. gospodarstwo rolne położone w W. 12K o łącznej powierzchni 1, 8908 ha, dla którego w Sądzie Rejonowym w Lubaniu prowadzona jest księga wieczysta kw nr (...),
2. samochód osobowy V. (...) nr rej (...),
3. samochód R. (...) nr rej. (...),
4. samochód R. (...) nr rej. (...),
5. naczepa Z. nr rej. (...),
6. naczepa Z. nr rej. (...),
7. naczepa Z. nr rej. (...),
8. naczepa (...) 900,
9. oszczędności w Banku (...).

Wnioskodawczyni zażądała na swoją rzecz spłaty należnego jej udziału.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka postępowania B. C. nie sprzeciwiła się wnioskowi co do zasady . Zakwestionował wartość gospodarstwa rolnego oraz wniosła o rozliczenie kosztów pogrzebu, uczynionych na rzecz wnioskodawczyni darowizn, oraz nakładów z majątku odrębnego na majątek spadkowy.

Uczestniczka postępowania A. C. również nie sprzeciwiła się wnioskowi wnioskodawczyni co do zasady i zgodnie z wolą uczestniczki postępowania B. C. wniosła o pozostawienie we współwłasności masy spadkowej po zmarłym ojcu z matką B. C..

Sąd ustalił:

Zmarły 27.11.2007r. E. C. w dacie śmierci pozostawał w związku małżeńskim z uczestniczką postępowania B. C.. Wspólnie byli właścicielami gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni 1, 9808 ha położonego w W., gmina S. za nr działek (...), dla którego w Sądzie Rejonowym w Lubaniu prowadzona jest księga wieczysta kw nr (...). Powołany w sprawie biegły z zakresu szacowania nieruchomości określił wartość gospodarstwa liczoną według stanu na dzień śmierci spadkodawcy, a cen na datę sporządzenia opinii w kwocie 562. 355 zł,-.

dowód:

- odpis z księgi wieczystej k 8 akt sprawy,
- postanowienie stwierdzające prawa do spadku k 53 akt sprawy,
- wypis z rejestru gruntów k 55 akt sprawy,
- operat szacunkowy biegłego k 71, 262 - 263 akt sprawy,
- zeznania świadka E. Z. k 244 verte akt sprawy,
- zeznania świadka Z. P. k 244 verte akt sprawy,
- zeznania świadka J. L. k 244 verte akt sprawy,

Na datę śmierci zmarły E. C. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą Usługi (...) E. C.. W związku z prowadzoną działalnością posiadał środki transportu w postaci :

1. samochód osobowy V. (...) nr rej (...),
2. samochód R. (...) nr rej. (...),
3. samochód R. (...) nr rej. (...),
4. naczepa Z. nr rej. (...),
5. naczepa Z. nr rej. (...),
6. naczepa Z. nr rej. (...),
7. naczepa (...) 900,
8. oszczędności w Banku (...).

Na chwilę śmierci posiadał on ciągnik siodłowy R. (...) nr rej. (...) L. Po jego śmierci spłaconych zostało 10 rat leasingowych na kwotę łączną 32. 628, 10 zł,-. W miejsce spadkodawcy wstąpił inny cesjonariusz Z. T.. Po śmierci strony postępowania zbyły samochód osobowy V. (...) nr rej. (...), naczepę samochodową nr rej. (...), naczepę samochodową nr rej. (...).

dowód:

- zestawienie spłaconych rat leasingowych oraz aneks do umowy k 208 akt sprawy,
- oświadczenie wnioskodawczynie k 18 akt sprawy,

Na datę orzekania uczestniczki postępowania pozostawały w posiadaniu:

1. samochód R. (...) nr rej. (...) wartość 25 tys. zł,-,
2. samochód R. (...) nr rej. (...) wartość 130 tys. zł,-,
3. naczepa Z. nr rej. (...) wartość 26 tys. zł,-,
4. naczepa Z. nr rej. (...) wartość 45 tys. zł,-,
5. naczepa Z. nr rej. (...) wartość 32 tys. zł,-,

Wartość wymienionych pojazdów samochodowych oraz naczep samochodowych strony określiły według złożonych oświadczeń spadkowych w Urzędzie Skarbowym.

dowód:

- zaświadczenie Urzędu Skarbowego k 45 – 52 akt sprawy,
- dowody rejestracyjne pojazdów k 56 – 63 akt sprawy,
- zeznania stron k 340 - 341 akt sprawy,

Po śmierci spadkodawcy E. C. uczestniczki postępowania B. C. oraz A. C. dokonywały spłaty rat leasingowych, ponosiły koszty ubezpieczenia pojazdów, koszty bieżące ubezpieczenia i napraw, koszty ubezpieczenia budynków mieszkalnych.

Wielkość poniesionych nakładów, to po stronie uczestniczki postępowania B. C. 27. 529, 37 zł,-, natomiast po stronie A. C. to kwota 41. 037, 86 zł,-.

dowód:

- zeznanie poniesionych opłat k 208, 333 - 339 akt sprawy,
- zeznania stron k 340 - 341 akt sprawy,

W toku prowadzonego postępowania dowodowego ustalono również, iż na chwilę śmierci E. C. posiadał on:

1. rachunek oszczędnościowo – rozliczeniowy w Banku (...) z wkładem 231. 860, 93 zł,-,
2. rachunek (...) E. C. w Banku (...) z wkładem 38. 990, 85 zł,-,
3. Rachunek (...) Efekt w Banku (...) o/ Z. Filia L. z wkładem 50. 653, 75 zł,-.

Również uczestniczka postępowania, małżonka zmarłego B. C. w Banku (...) o/ Z. Filia w L. posiadała rachunek z wkładem 40. 522, 40 zł,-.

dowód:

- zaświadczenie Banku (...) k 318 - 320 akt sprawy,

- zaświadczenie Banku (...) k 209 akt sprawy,

Uczestniczka postępowania w trakcie trwania związku małżeńskiego z E. C. na nazwisko byłego męża wnioskodawczyni I. C. dokonywała wpłat w kwocie : 5. 000 zł,- i dwukrotnie 10. 000 tys. zł,-. Na rzecz byłego zięcia wynajmowany był również pojazd stanowiący własność jej i jej zmarłego męża. Na przekazach przelewu uczestniczka postępowania nie zaznaczała, iż jest to darowizna.

dowód:

- dowody wpłaty k 17 akt sprawy,

- zeznania świadka J. P. k 98 verte akt sprawy,

- zeznania świadka K. L. k 98 verte akt sprawy,

- zeznania świadka E. F. k 98 verte akt sprawy,

Po śmierci E. C. koszty pogrzebu poniosła uczestniczka postępowania B. C.. Po odliczeniu zasiłku z ZUS koszty pogrzebu wraz z kosztami nagrobka zamknęły się kwotą 11. 400 zł,-.

dowód:

- zestawienie kosztów pogrzebu k 19 akt sprawy,

- umowa wykonania nagrobka k 20 akt sprawy,

- zeznania świadka J. C. k 245 akt sprawy,

- zeznania świadka R. S. k 245 akt sprawy,

Sąd zważył:

Bezspornym jest, iż art. 689 kpc zezwala na połączenie w jednym postępowaniu sprawy o dział spadku ze sprawą o zniesienie współwłasności i sprawą o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. Gdy w skład spadku wchodzi udział w majątku , który był objęty wspólnością małżeńską i wcześniej nie doszło do przesądzenia ewentualnych zwrotów z tytułu nakładów, wydatków oraz innych świadczeń z majątku wspólnego na majątek odrębny lub odwrotnie, połączenie w jednym postępowaniu działu spadku z podziałem majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej jest konieczne. Dopóki bowiem nie nastąpi przesądzenie wspomnianych zwrotów, nie jest możliwe, według art. 684 kpc, ustalenie składu i wartości dzielonego spadku.

W opisanym wyżej przypadku oprócz wniosku o dział spadku, niezbędne było złożenie wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej (vide art. 567 kpc i art. 45§1 krio). We wniosku z dnia 30.09.2010r. wnioskodawczyni określiła sprawę jako dział spadku. Nie mniej jednak z treści tego wniosku wynikało jednoznacznie, iż domaga się przed dokonaniem działu spadku zniesienia współwłasności między zmarłym 27.11.2007r. E. C., a jego małżonką uczestniczką postępowania B. C..

Sąd Najwyższy wyjaśnił jednoznacznie, że postępowanie o dział spadku oraz o zniesienie współwłasności przebiega według identycznych podstawowych reguł (art. 210, 212 kc w zw. z art. 1035 kc oraz art. 618-625 w zw. z art. 688 kpc).

Na datę śmierci spadkodawcy E. C. w skład majątku wspólnego jego oraz uczestniczki postępowania B. C. wchodziło ponad wszelką wątpliwość gospodarstwo rolne wraz z zabudowaniami, położone w miejscowości W. 12K, za nr działek (...), o pow. 1, 8908 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Lubaniu prowadzona jest księga wieczysta kw nr (...), o wartości 562. 355 zł,-. Wartość gospodarstwa rolnego z zabudowaniami Sąd przyjął według stanu na datę śmierci spadkodawcy E. C. 27.11.2007r. i cen liczonych według daty orzekania. Przy wycenie wartości

gospodarstwa rolnego Sąd oparł się na opinii biegłego Sądowego z zakresu szacowania nieruchomości inż. B. M. uznając sporządzoną opinię jako rzeczową i logiczną. Wycena uwzględniała charakter prowadzonego gospodarstwa rolnego z uwzględnieniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi W.. Przyjęcie wyceny według stanu z daty śmierci spadkodawcy oznacza, że Sąd nie podwyższał wartości nieruchomości, w tym budynku mieszkalnego i budynków gospodarczych o nakłady dokonane przez uczestniczkę postępowania B. C. już po śmierci spadkodawcy tj. po dniu 27.11.2007r. Przyjmując wartość za operatem szacunkowym biegłego Sądowego Sąd nie podzielił zarzutów uczestniczki postępowania B. C., iż wartość

wycenionych działek jest dużo mniejsza. Zeznający w tej sprawie świadkowie, sąsiedzi z tej samej bądź pobliskiej wsi nie posiadają wiadomości fachowej w przedmiocie wyceny, a ich relacje co do wartości gruntu mają jedynie subiektywny wymiar.

Oprócz nieruchomości zabudowanej w skład majątku wspólnego zmarłego E.

C. i jego małżonki – uczestniczki postępowania B. C. wchodziły również pojazdy samochodowe oraz naczepy samochodowe wymienione w pkt. I postanowienia w pozycjach od 2 do 6.

Wartość tych pojazdów Sąd ustalił w oparciu o zeznania podatkowe złożone przez wnioskodawczynię jak i uczestniczki postępowania przez Urzędem Skarbowym. Zarówno wnioskodawczyni jak i uczestniczki postępowania zgodnie określiły wartość majątku spadkowego po zmarłym E. C.. Wbrew zarzutowi uczestniczek postępowania nie można na datę orzekania przyjąć wartości tych pojazdów jako środków trwałych, albowiem liczenie samochodów i naczep jako środków trwałych należy do zakresu postępowania podatkowego. Wartość pojazdów jako środka trwałego jest daleko inna, mniejsza, aniżeli wartość stosowana przy zniesieniu współwłasności i dziale spadku.

Ponad wszelką wątpliwość skład masy spadkowej będącej przedmiotem działu spadku i zniesienia współwłasności wchodziły również oszczędności zgromadzone w Banku (...) oraz Banku (...), a wymienione w pkt. I postanowienia w pkt. 7-10. Z wyliczeń dokonanych przez Sąd wartość majątku wspólnego zmarłego 27.11.2007r. E. C. oraz jego małżonki – uczestniczki postępowania B. C. zamknęła się łączną kwotą 1. 182. 382, 93 zł,-.

Oznacza to, że na datę zniesienia współwłasności połowa wartości składników majątkowych wymienionych w pkt. I postanowienia w wyniku zniesienia współwłasności stanowi wyłączną własność uczestniczki postępowania B. C., natomiast druga część składników o wartości 591. 191, 46 zł,- jest przedmiotem działu spadku po zmarłym 27.11.2007. E. C..

Zgodnie z postanowieniem spadkowym wnioskodawczyni I. C. oraz uczestniczki postępowania B. C. i A. C. posiadały udziały w masie spadkowej wynoszące 1/3 część, co oznacza, że na rzecz każdej z nich przypada kwotą 197. 063, 82 zł,-.

Po dacie śmierci spadkodawcy E. C. zarówno uczestniczka postępowania B. C. jak i uczestniczka postępowania A. C. dokonywały nakładów z majątku odrębnego na majątek spadkowy. Wartość nakładów uczestniczki postępowania B. C. zamknęła się kwotą 27. 529, 37 zł,-, natomiast nakłady uczestniczki postępowania A. C. zamknęły się kwotą 41. 037, 86 zł,-. Nakłady uczestniczki postępowania B. C. to sumy wydatków (vide k 208, 331 – 339) związane z kosztami ubezpieczenia budynków mieszkalnych, kosztami ubezpieczenia pojazdów i naczep samochodowych, kosztami przeglądów i napraw tych pojazdów. Podobne do uczestniczki postępowania B. C. nakłady poniosła również (vide k 208, 331 – 339) uczestniczka postępowania A. C. . Związane one były z ubezpieczeniami pojazdów, naprawami – przeglądami, a przede wszystkim spłatą rat leasingowych w kwocie 32. 680, 10 zł,- związanych z pojazdem R. (...) nr rej. (...). Rozliczenia powyższych nakładów nie kwestionowała wnioskodawczyni I. C. (zeznania wnioskodawczyni k 341 akt sprawy).

Rozliczając majątek zmarłego E. C. Sąd w pkt. V postanowienia przyjął wielkość kosztów pogrzebu poniesionych wyłącznie przez uczestniczkę postępowania B.

C. na kwotę 11.400 zł, -. Wyliczając nakłady Sąd uwzględnił zestawienie poniesionych kosztów odliczając od nich wysokość zasiłku pogrzebowego wypłaconego przez ZUS (zestawienie kosztów k 19-21 akt sprawy).

Wydając orzeczenie w toczącym się postępowaniu Sąd I Instancji nie uwzględnił zarzutu uczestniczki postępowania B. C. dotyczącego przekazywanych na rzecz wnioskodawczyni I. C. darowizn na łączną kwotę 178 tys. zł,-.

Stosownie do dyspozycji art. 888 kc treścią umowy darowizny jest zobowiązanie się darczyńcy do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku. W ujęciu „definicji” ustawowej zawartej w art. 888 kc darowizna jest umową konsensualną, jednostronnie zobowiązującą i kazualną. Z zebranych w sprawie dowodów nie można przyjąć, iż uczestniczka postępowania udowodniła bezpłatne świadczenie na rzecz wnioskodawczyni kosztem majątku wspólnego jej i zmarłego męża, bądź kosztem swego majątku. Nie mogą stanowić dowodu przedłożone zapiski (k 16 akt sprawy) albowiem stanowią one jedynie zestawienie kwot i dat podpisanych wyłącznie przez uczestniczkę postępowania. Na przedłożonym Sądowi zestawieniu nie było nigdzie pisemnego potwierdzenia odebranych sum przez wnioskodawczynię. Dowodem na przekazanie darowizny nie mogą być również dowody przelewu (k 17 akt sprawy). Przelewy adresowane były bowiem na nazwisko J. C. (2). Z treści przelewów wynikało, iż były one przekazywane na zasilenie konta . Brak było natomiast zapisu wskazującego na to, iż jest to darowizna ze strony uczestniczki postępowania B. C. na rzecz wnioskodawczyni, bądź też wnioskodawczyni i jej byłego męża J. C. (2). Nie sposób również przyjąć , iż przedmiotem darowizny było użyczenie przez uczestniczkę postępowania B. C. i jej zmarłego męża samochodu na potrzeby działalności gospodarczej prowadzonej przez byłego męża wnioskodawczyni. Z relacji świadków wnioskowanych przez uczestniczkę postępowania (k 99 akt sprawy) oraz świadka J. C. (2) (C. w załączeniu) wynika, iż auto stanowiące współwłasność uczestniczki postępowania i jej zmarłego męża wykonywało usługi w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez byłego zięcia.

Dokonując działu spadku po zmarłym E. C. zgodnie z wnioskiem wnioskodawczyni i uczestniczek postępowania Sąd składniki majątkowe w postaci 1/2 udziału w nieruchomości zabudowanej , pojazdach samochodowych, naczep samochodowych oraz rachunków rozliczeniowo - oszczędnościowych przyznał w udziałach po 1/2 części na rzecz uczestniczek postępowania B. C. i A. C..

Z uwagi na to, iż z tytułu zniesienia współwłasności i działu spadku wnioskodawczyni I. C. nie otrzymała żadnych składników majątkowych zasadnym było zasądzenie na jej rzecz od uczestniczki postępowania B. C. kwoty 85. 555, 46 zł,-. Zasądzona kwota pomniejszona została o koszty pogrzebu i nakłady czynione przez uczestniczkę postępowania z majątku odrębnego na majątek spadkowy po zmarłym E. C.. Opisane w pkt. V i VI postanowienia. Również od uczestniczki postępowania A. C. Sąd zasądził na rzecz wnioskodawczyni kwotę 84. 892, 63 zł,-. Również ta kwota wynikała z należnego udziału wnioskodawczyni i jest wynikiem pomniejszenia tytułem rozliczenia nakładów uczestniczki postępowania A. C. z majątku odrębnego na majątek spadkowy (opisany w pkt. VII postanowienia), a wynoszący 41. 037, 86 zł,-.

Zasadnym było rozłożenie spłaty należności przez uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczyni na dwie raty płatne w terminie do końca czerwca i do końca grudnia bieżącego roku. Wyznaczone daty spłaty poszczególnych rat umożliwią uczestniczkom postępowania zgromadzenie niezbędnych środków na spłatę udziałów wnioskodawczyni.

Rozkładając świadczenie na raty konieczne było również określenie, ewentualnych, ustawowych odsetek obowiązujących od daty wymagalności poszczególnych rat do dnia zapłaty.

Stosownie do art. 520§1 kpc każdy uczestnik postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Mając na względzie cytowany art. Sąd doszedł do przekonania, iż uczestniczki postępowania jak i wnioskodawczyni były w równym stopniu zainteresowane wynikiem postępowania. Stąd też uczestniczki postępowania powinny ponieść koszt opinii biegłego z zakresu szacowania szkód proporcjonalnie do wielkości udziałów. Koszty reprezentujących wnioskodawczynię i uczestniczkę pełnomocników Sąd wzajemnie zniósł.